

„TATO, GDZIE JESTEŚ?”
SEMINARIUM ZORGANIZOWANE
PRZEZ FUNDACJĘ CYRYLA I METODEDEGO
Lublin, Dworek KUL, 25 sierpnia 2005 roku

*Dzisiaj łatwiej ojcu mieć dziecko,
niż dziecku mieć ojca*

Jan XXIII

W dniu 25 sierpnia 2005 r. w Lublinie, w dworku KUL na Poczekajce, odbyło się seminarium zorganizowane przez Fundację Cyryla i Metodego w ramach Inicjatywy *Tato.Net* pt. „Tato, gdzie jesteś?” Seminarium zostało skierowane do organizacji i instytucji społecznych zajmujących się problemami dzieci i rodziny. Nadrzędnym celem organizatorów było nawiązanie kontaktu i stworzenie forum współpracy pomiędzy organami niosącymi pomoc rodzinie oraz poznanie ich spojrzenia na temat miejsca ojca w rodzinie.

O godzinie 10.00 rozpoczęła się pierwsza część seminarium, w czasie której zostały wygłoszone trzy referaty. Jako pierwszy głos zabrał dr Dariusz Cupiał, prezes Fundacji Cyryla i Metodego, który przedstawił wizję, cele i zadania Inicjatywy *Tato.Net*. Wynikają one z badań, które wskazują na kryzys miejsca ojca i ojcostwa we współczesnej rodzinie. Inicjatywa pragnie „zwrócić dziecku serce ojca”, czyli pomagać mężczyznom odnaleźć i rozwijać w sobie postawę odpowiedzialnego ojcostwa poprzez budowanie własnego planu bycia spełnionym tatą. Fundacja we współpracy z ośrodkami akademickimi monitoruje i prowadzi badania dotyczące problematyki mężczyzn i ojców w kraju i za granicą. W odpowiedzi na najczęściej pojawiające się problemy i oczekiwania przygotowuje programy szkoleń i warsztatów dla ojców. Ofertą Inicjatywy *Tato.Net* dla szerszego grona mężczyzn jest serwis internetowy (www.tato.net) oraz publikacja magazynu pt. „Współczesny Ojciec”

Kolejny referat wygłosiła dr Dorota Kornas-Biela, pracownik Instytutu Pedagogiki Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, która postawiła tezę, iż kryzys ojcostwa przejawia się w tym, co dzieci sądzą o swoim ojcu, postrzegając go jako osobę uzależnioną od pracy, samochodu, telewizora, alkoholu i nikotyny. Zwróciła ona uwagę na przyczyny i uwarunkowania istniejącego kryzysu, do najważniejszych z nich zaliczając: uwarunkowania społeczne, duchowe, emocjonalne i fizyczne. Przyczyny te leżą zarówno po stronie polityki społecznej wobec rodziny i ojcostwa, jak i po stronie samych mężczyzn, którzy często nie wiedzą, na czym polega funkcja ojca, przyjmując nieraz rolę „zastępczej mamy” lub ojca – jako obecnego partnera mamy. Istotnym czynnikiem jest tzw. mentalność antykoncepcyjna, która przejawia się we współczesnym rozumieniu płodności. Poczęcie dziecka jest dziś często traktowane jako zagrożenie dla wolności potencjalnych rodziców. Stąd wynika fakt, że to głównie kobieta decyduje o ewentualnym ojcostwie swojego partnera, co

wpływa negatywnie na rozwój poczucia odpowiedzialności rodzicielskiej mężczyzny oraz na jego poczucie własnej wartości. Przyczyny kryzysu ojcostwa, według prele-gentki, znajdują się w rodzinie pochodzenia, w której tworzy się tożsamość mę-zczyzny oraz buduje się obraz własnego ojcostwa.

Elżbieta Pomaska, prezes Fundacji Ashoka w Warszawie, wskazała na dwa czyn-niki wpływające na kryzys ojcostwa. Są nimi: feminizacja otoczenia dorastającego chłopca (w rodzinie często funkcje wychowawcze i decyzyjne należą do matki, funkcje edukacyjne i wychowawcze w placówkach oświatowych najczęściej sprawują kobiety) oraz zaburzenie transmisji przekazu międzypokoleniowego wartości i tradycji rodzinnych, w związku z tym utrata ważności pozycji ojca w rodzinie. Z doświad-czeń Pomaskiej wynika, że obecnie mężczyźni nie są przygotowani stawić czoła kryzysom rodzinnym wynikającym z różnych zdarzeń losowych, np. nieuleczalnej choroby dziecka, z powodu nieodpowiedniego przygotowania (niedojrzałości psy-chicznej) oraz braku grup wsparcia mężczyzna wycofuje się emocjonalnie z rodziny bądź też od niej odchodzi.

W części popołudniowej seminarium zaproszeni przedstawiciele organizacji spo-łecznych, edukacyjnych i samorządu lokalnego przedstawiali wizję ojca i ojcostwa w perspektywie własnej jednostki, zwracając szczególną uwagę na istniejący kryzys tożsamości mężczyzny w rodzinie. Wobec faktu uczestnictwa w seminarium specjali-stów różnych dziedzin, w toku dyskusji wyłoniły się interdyscyplinarne propozycje kierunków pomocy i wsparcia rodziny, w tym szczególnie ojca. Zwrócono uwagę na potrzebę działań profilaktycznych, które miałyby zapobiec powstawaniu sytuacji trudnych i kryzysowych. Do takich przedsięwzięć można zaliczyć etap przygotowania bliższego i bezpośredniego do życia w małżeństwie i rodzinie już na szczeblu edu-kacji szkolnej, a także na kursach przedmażeńskich. Propozycją wspierającą rozwój tożsamości mężczyzny jako ojca jest możliwość udziału w zajęciach prowadzonych w szkołach rodzenia, a także uczestniczenie w porodzie rodzinnym. Propagowanie szkół rodzenia oraz porody rodzinne są jednym z elementów ogólnopolskiej akcji Ministerstwa Zdrowia mającej na celu przygotowanie małżonków do podjęcia funkcji rodzicielskich, w szczególności włączenia mężczyzny w opiekę i wychowanie dziec-ka, wzmacniając tym samym więź między ojcem a potomstwem. Kolejną propozycją działań prewencyjnych oraz wspierających są poczynania organizacji pozarządowych, samopomocowych oraz wspólnot religijnych, które umożliwiają udział ojcom w spot-kaniach, w warsztatach, a także w kursach rozwijających i podtrzymujących ich ojcowską tożsamość. Działania zmierzające do zmiany postrzegania zadań mężczyzny jako ojca w społeczeństwie promują organizacje państwowe, przygotowując szersze akcje, np. w Lublinie w dn. 25-28 V 2006 r. odbędą się „Lubelskie Dni Rodziny”

Istnieje wiele organizacji zrzeszających specjalistów gotowych do wspierania ojców będących w trudnej sytuacji. Ich celem jest między innymi towarzyszenie oj-com w przeżywaniu trudnych sytuacji oraz uczenie konstruktywnych sposobów radze-nia sobie ze stresem, powstałym na skutek wystąpienia nieuleczalnej choroby, niedo-rozwoju bądź kalectwa dziecka. Podejmują się one również prowadzenia mediacji pomiędzy rozwodzącymi się małżonkami na rzecz optymalnego zabezpieczenia kon-taktu dziecka z obojgiem rodziców, występują wobec sądów w funkcji rzeczników w sytuacji, gdy kontakt ojca z dzieckiem jest znacznie utrudniony bądź unie-

możliwiony. Pomagają też mężczyznom będącym w małżeństwach z niezamierzoną bezdzietnością, w staniu się ojcem – poprzez zaadoptowanie dziecka albo utworzenie wraz z małżonką rodzinnego domu dziecka.

Cel organizatora Seminarium, Fundacji Cyryla i Metodego, został zrealizowany poprzez stworzenie forum dyskusyjnego (na stronie internetowej *Tato.Net.*) dającego możliwość wymiany myśli i poglądów pomiędzy jednostkami akademickimi, naukowo zajmującymi się problematyką rodzinną, a organizacjami, które w praktyce na co dzień pomagają rodzinie. Nawiązanie tego typu współpracy ułatwia wzajemny dostęp i wymianę informacji, czyniąc działania naukowe bardziej celowe, a działania praktyczne – opierając na konkretnych wynikach badań.

Uczestnicy Seminarium wyrazili nadzieję, że w przyszłości zostaną zorganizowane następne spotkania, w czasie których wyłonione problemy będą bardziej zbadane i pogłębione oraz zostaną wypracowane wspólne drogi pomocy i wspierania ojców.

*Julia Gorbaniuk
Małgorzata Wyżlic
Instytut Nauk o Rodzinie KUL*

¹ Folder Stowarzyszenia Psychologów Chrześcijańskich 2005.